

ИНОВАЦИОННИ МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ ПРИ УЧЕБНИЯ ПРЕДМЕТ „ОБЩА ТЕОРИЯ НА СЧЕТОВОДНАТА ОТЧЕТНОСТ“

Красимира Макавеева

Варненска търговска гимназия „Георги Сава Раковски“ – Варна

Резюме. В настоящата разработка се разглеждат иновационните методи на обучение. Прави се съпоставка между традиционното и иновационното обучение. Търси се оптималният вариант за работа с учениците. Изложени са приложението на казуса и ролевата игра като иновационни методи.

Keywords: education, vocational education, training purposes, interactive methods, case and PRG

Последните години много се говори и се правят опити за промяна на образованието в България. На преден план се поставят възпитанието и развитието на личността на ученика. Ето защо в контекста на глобалната цел на образователната промяна, свързана с акцентирание върху индивидуалността на детето, трябва да бъде преосмислена ролята на учителя. Съвременното образование не може да се основава на едностранното взаимодействие, упражнявано от учителя към ученика, а изисква педагогическо взаимодействие между тях (Пейчева, 2008). Иновациите и иновационната дейност, като проблем на образованието, са сравнително нови, оригинални и богати по съдържание. Иновациите са в основата на развитието – двигателя на обществения прогрес.

Съществуват различни определения за това какво представляват иновациите. Терминът иновация (innovate) означава „вносям новости“ или „правя промяна“. От западната литература се срещат три тълкувания на термина, очертани най-добре от Н. Лин и Дж. Золтман.

1. Терминът иновация, който се употребява като синоним на изобретение, като създаване на ново образование чрез творчески процес.

2. Иновацията се разбира като процес, при който една съществуваща вече иновация се възприема от даден човек – става част от неговото познание и поведение.

3. Иновацията се разглежда като описание на нещо, което е било изобретено и се смята за ново, независимо от възприемането или невъзприемането му, като внедряване и разпространяване на това ново.

Иновацията е раждане на нещо ново, новост. Но иновацията е невъзможна без възобновяване на стари мисли, без връщане към изгубеното от съвременното общество. Не можем да откриваме новото, без да се връщаме към старото. Иновацията е пресичане на традиции. Тя се разглежда като основен двигател за развитието на обществото и социалните отношения (Пейчева, 2008).

Един от пътищата за въвеждане на иновации в образованието е формиране на образователна технология. Педагогическата дейност има творчески характер, който дава отражение върху нейната технология. Затова може да се каже, че в образованието реално съществува технологичен процес. Основна задача на педагогическата технология е да създава най-благоприятни организационни, методически, технически и други условия за ефективно използване на методите и формите на обучение и възпитание, на дидактическите материали, на техническите средства за обучение.

Обучението по „Обща теория на счетоводната отчетност“ предполага прилагането на традиционни методи на обучение поради естеството на изучаваната материя. Предизвикателство за педагогическата практика в изучаваната дисциплина е прилагането на иновационни методи, които да предизвикат интерес у учениците относно иначе „сухата“ материя. Така традиционното обучение, което има репродуктивен характер, да се модернизира, като се приложи иновационен подход към учебния процес. На преден план излиза задачата за формиране на качества на мисленето, паметта и вниманието, които да позволят на обучаващия се самостоятелно да усвоява постоянно обновяващата се информация, като му се дава възможност да я обогатява и допълва, а учителят да контролира и подава насоките на учениците за тяхната изследователска и самообучителна работа. Вниманието е насочено към детската личност, нейната индивидуалност, активност, самостоятелност, интереси, потребности и особености. Всеки учител отлично знае и разбира факта, че сухата лекция, макар и блестящо подкрепена с факти и примери, няма да има този ефект, ако учениците не са заинтересувани и чувстват досада и скука. Водеща тук е идеята не толкова да се дават знания, колкото да се осигурява цялостно развитие на децата и да се формират умения за наблюдаване и самостоятелно достигане на обобщения. Ролята, която се отрежда на учителя, е предимно помощна, посредническа, консултантска, стимулираща, като в същото време той получава най-голяма свобода за творчески изяви и подходи (Бижков, 1976).

Ефективността на обучението зависи от много фактори, един от които е ангажираността на ученика в свързани с обучението действия. Традиционната образователна практика е основана на предпоставката, че знанието е нещо, което може да бъде предадено непосредствено от учителя на ученика. Пасив-

ната, ориентирана към четене и писане педагогика с традиционно съдържание и организация се приема като норма. На теория се поощрява „участващото“ и интерактивно, манипулативно, съсредоточено върху ученика, съсредоточено върху резултата обучение, но тези практики се срещат често в действителността.

ТРАДИЦИОНЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН МОДЕЛ	ИНТЕРАКТИВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН МОДЕЛ
Усвояване на информация, необходима за успешно представяне на изпита	Осъзната потребност от информация
Идентификация и решаване на проблеми в структурирана и статична обкръжаваща среда	Идентификация и решаване на проблеми в неопределена и динамична среда
Прилагане на знания и умения към специфични случаи и ситуации	Приспособяване към информационните ресурси. Превръщане на информацията в годен за приложен ресурс
Основава се на взаимодействието „учител – ученик“	Основава се на взаимодействието „ученик – ученик“ с работа в екип
Учителят прави индивидуални оценки и атестации и осигурява обратна връзка	Учителят и ученикът съвместно правят индивидуални оценки и атестации и осигуряват обратна връзка

Интерактивните методи се съчетават с груповата работа. Чрез тях учениците се поставят в ситуации, в които има взаимодействие на основата на диалога, обсъждането, сътрудничеството. Такива методи са:

– обсъждане – чрез него учителят и ученикът обменят информация, споделят опит и идеи, мисли и чувства; допуска се задаване на въпроси не само от учителя; основен метод за групова работа;

– дискусия – обучение чрез разрешаване на спорни въпроси и проблеми, уточняване на противоречията, изграждане на теза и антитеза, обобщаване и систематизиране на резултатите;

– визуализация – използват се рисунки, снимки и др. за по-лесно запомняне на събития, процеси, факти; провокира се мислене у учениците;

– мозъчна атака – методът организира ученическа група или клас свободно и бързо да изказва идеи в отговора на зададен от водещия въпрос; направените предложения от учениците за определеното им време се оценяват чрез обсъждане, след което се излага върнатата теза. Този метод се използва за стимулиране на творческа активност на учениците по дадена тема;

– упражнение – най-често използваният метод; обучението е ориентирано към развитие на личностните и социалните умения;

– казус – възможно най-близко до действителността описание на реална ситуация на вземане на решение; няма едно правилно решение, а различни алтернативни възможности, които имат предимства и недостатъци; ученикът трябва да разграничава важната от неважната информация, да анализира ситуацията и да разработва решения на проблема;

– дидактическа игра – пътят на познанието става по-достъпен; игрите създават познавателни ситуации, близки до опита на учениците;

– ролева игра – успешно събира в едно познавателната активност на обучаващите и атмосферата на релаксация и забавление; учителят играе заедно с учениците; задължително всяка игра завършва с оценяване и обсъждане на извършеното;

– симулации – това са стратегии на преподаване и учене, в които учениците активно участват във вземането на решения. Симулацията е събитие, учениците са участници в него и го формират; те имат роли, функции и задължения;

– проекти – това е система от дейности, насочени към работата по определен проблем. Този метод дава възможност на учениците да генерират идеи, да съобразяват, да планират, т.е. да изпълняват цялата дейност.

Всеки учител търси оптимален вариант при приложение на традиционните и иновационните методи. „Обща теория на счетоводната отчетност“ е предмет, който предполага използването на традиционните методи. Материята използва точни понятия, факти, документи. Всичко това изисква точно предаване на информацията от страна на учителя и точното ѝ пресъздаване от страна на ученика. Това не означава, че не могат да се използват и иновативни методи на обучение. Дори напротив, предизвикателството да се приложат тези методи в учебен материал, който не предполага творческо мислене и генериране на нови идеи, е голямо. Това, от своя страна, ще представи счетоводството пред учениците по един много по-интересен начин, ще привлече вниманието им и ще задържи интереса им.

В таблицата по-долу са показани използваните традиционни и иновационни методи според учебното съдържание¹⁾.

№	УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ	ТРАДИЦИОННИ МЕТОДИ	ИНОВАЦИОННИ МЕТОДИ
1.	Счетоводството, като информационна и контролна система	Изложение; Работа с учебник; Упражнение	Обсъждане
2.	Обекти на счетоводството	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия

3.	Способ на балансовото обобщаване	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Дискусия
4.	Система на счетоводните сметки	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия; Мозъчна атака
5.	Кореспонденция на счетоводните сметки и счетоводни статии	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия
6.	Документиране на стопанските операции	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия; Визуализация
7.	Инвентаризация	Изложение; Беседа; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия; Казус; Ролева игра
8.	Оценка, калкулация и сводка – способности на счетоводното отчитане	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия
9.	Текущо счетоводно отчитане	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия
10.	Класификация на счетоводните сметки	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия
11.	Организация на счетоводния процес в предприятието	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия; Проект
12.	Счетоводни стандарти	Изложение; Работа с учебник и характерна счетоводна документация; Упражнение	Обсъждане; Дискусия; Визуализация

Ще разгледаме приложението на иновационните методи в урочната единица „Инвентаризация“. От таблицата по-горе се вижда, че са предвидени използването на: Обсъждане, Дискусия и Казус. Тези три метода са приложими, предизвикват интереса у учениците, но не бихме могли да ги приложим, ако преди това не сме приложили традиционните – Изложение, Беседа, Работа с учебник и характерна счетоводна документация. След като учителят направи своето изложение на учебния материал, може да се приложат вече и иновационните методи, където учениците могат да развият своя творчески потенциал. Имайки предвид материята, най-подходящо е приложението на казус и ролева игра.

При приложението на ролева игра учениците се поставят в реална ситуация, като им се дава за задача да извършат инвентаризация на една класна стая. Класът се разделя на групи – една извършва същинското преброяване, а другата провежда контрол върху извършения процес и попълнените документи. Учителят играе ролята на ръководител на предприятието. След това извършва оценка на дейностите. Така учениците сами извършват процеса на инвентаризация и след това попълват Инвентаризационен опис и Сравнителна ведомост – характерните счетоводни документи. Тук отново наблюдаваме преплитане на традиционните и иновационните методи.

Приложението на казуса също е много подходящо, защото учениците се поставят в ситуация, която е близка до действителността. По този начин се стимулират да дадат решения на проблема, като решенията само повече от едно. След обсъждане избират най-правилното. Например:

Казус: при проведена редовна годишна инвентаризация на активите и пасивите е установена липса на основен материал за 600 лв. (отчетна стойност). Част от липсата в размер на 100 лв. е резултат от промени във физико-химичните свойства, които са в рамките на допустимите норми. Предложете кой има вина за останалите липси. Предложете начина на документиране на събитията. Съставете необходимите счетоводни статии.

От гореизложеното можем да направим извода, че в „Обща теория на счетоводната отчетност“ не се използват само традиционни или само иновационни методи на обучение. Те са неразривно свързани и се използват от учителя при организация на учебния процес в зависимост от групата (класа) ученици, нивото на усвояване на знанията. Търси се оптимален вариант за комбиниране на двата вида.

БЕЛЕЖКИ

1. www.ivanpivanov.com

ЛИТЕРАТУРА

- Бижков, Г. (1976). *Опитна и изследователска работа на учителя*. Просвета С.
- Пейчева, Й. (2008) Съвременни изменения на компетенциите, необходими на бъдещите учители в областта на технологичното обучение. *Педагогика* (7).

REFERENCES

- Bizhkov, G. (1976). *Opitna i izsledovatelaska rabota na uchitelya*. Prosveta S.
- Peucheva, Y. (2008). *Savremenni izmeneniya na kompetentsiite, neobhodimi na badeshtite uchiteli v oblastta na tehnologichnoto obuchenie*. *Pedagogika* (7).

INNOVATIVE METHODS OF EDUCATION IN SUBJECT GENERAL THEORY OF ACCOUNTING

Abstract. The paper considers innovative education methods in subject General Theory of Accounting. A comparison between traditional and innovative methodology is being made. Research is the optimal variant for working with students. There are also demonstrated case studies and role-playing game.

✉ **Mrs. Krasimira Makaveeva**
Vocational School of Commerce “Georgi Rakovski”
Varna, Bulgaria
E-mail: makaveeva_kr@abv.bg